

УДК 330.101.541

Т. В. Березянко,  
д. е. н., професор, завідувачка кафедри економіки праці та менеджменту  
Навчально-науковий інститут економіки і управління,  
Національний університет харчових технологій  
ORCID ID: <https://orcid.org/0000-0001-9228-4239>

Н. С. Скопенко,  
д. е. н., професор, професор кафедри економіки праці та менеджменту,  
Навчально-науковий інститут економіки і управління,  
Національний університет харчових технологій  
ORCID ID: <https://orcid.org/0000-0003-4540-3455>

А. С. Копистянський,  
здобувач третього (освітньо-наукового) рівня вищої освіти,  
Навчально-науковий інститут економіки і управління,  
Національний університет харчових технологій  
ORCID ID: <https://orcid.org/0009-0008-7567-0398>

DOI: 10.32702/2306-6814.2025.8.35

# ОСОБЛИВОСТІ ФОРМУВАННЯ СТАЛОГО РОЗВИТКУ НАЦІОНАЛЬНОЇ ЕКОНОМІКИ

T. Berezianko,  
Doctor of Economic Sciences, Professor, National University of Food Technologies  
N. Skopenko,  
Doctor of Economic Sciences, Professor, National University of Food Technologies  
A. Kopystianskyi,  
Postgraduate student, National University of Food Technologies

## PECULIARITIES OF FORMATION OF SUSTAINABLE DEVELOPMENT OF THE NATIONAL ECONOMY

**Матеріал статті зосереджено на дослідженні ключових аспектів концепції сталого розвитку та її впровадження в економічну політику держав. Актуальність теми зумовлена зростаючими глобальними викликами (зміна клімату, виснаження природних ресурсів, соціальна нерівність, нестабільність світових ринків), що вимагає перегляду традиційних підходів до розвитку економік. У статті розглядаються теоретичні засади сталого розвитку, аналізуються основні принципи та підходи, що лежать в основі цієї концепції, а також її інтеграція в практичну діяльність держав.**

**Проведено історичний огляд еволюції поняття сталого розвитку, починаючи від перших концептуальних ідей, висловлених ще в середині ХХ століття, і до сучасних інтерпретацій цієї концепції. Особливу увагу приділено міжнародним ініціативам, зокрема цілям сталого розвитку, визначеним ООН у 2015 році, що складають стратегічну основу для глобальних зусиль у напрямі досягнення економічної, соціальної та екологічної рівноваги.**

**Здійснено аналіз зв'язку між трьома основними аспектами сталого розвитку: економічним, соціальним та екологічним. На авторську думку важливим є досягнення балансу між**

ними, що дозволяє забезпечити стабільне і безпечне середовище для майбутніх поколінь. У цьому контексті розглядаються різноманітні моделі сталого економічного розвитку, зокрема перехід до "зеленої економіки", яка орієнтована на зниження негативного впливу на навколишнє середовище, підвищення енергоефективності та впровадження інноваційних технологій у виробництво. Зроблено висновок про необхідність трансформації економічних моделей, переходу від традиційної моделі споживчої економіки до гармонійного і стійкого розвитку, що орієнтований на довгострокову перспективу, задовольняє потреби нинішнього покоління, не загрожуючи можливостям майбутніх.

Здійснено аналіз ролі державних стратегій у реалізації принципів сталого розвитку, зокрема на прикладі України. Розглядаються наявні програми та ініціативи, що сприяють впровадженню сталих практик в національну економіку, а також вказується на проблеми та бар'єри, які ускладнюють цей процес (недостатність фінансування, низький рівень інституційної підтримки та відсутність системного підходу до інтеграції сталого розвитку в різні сфери життя). Обґрунтовано необхідність формування відповідальних соціальних і корпоративних моделей, що базуються на принципах сталості. Вони підкреслюють важливість соціальної складової в досягненні сталого розвитку, яка передбачає забезпечення рівних можливостей для всіх соціальних груп, боротьбу з бідністю, поліпшення якості освіти та охорони здоров'я. Виділяють важливість ролі індивідуальних та колективних зусиль на всіх рівнях, щоб досягти цілей сталого розвитку та забезпечити добробут для майбутніх поколінь.

*The article focuses on the exploration of key aspects of the sustainable development concept and its implementation in national economic policies. The relevance of the topic is determined by the growing global challenges, such as climate change, depletion of natural resources, social inequality, and instability in global markets, which necessitate a reevaluation of traditional approaches to economic development. The article examines the theoretical foundations of sustainable development, analyzes the core principles and approaches underlying this concept, and explores its integration into the practical activities of states.*

*The article provides a historical overview of the evolution of the concept of sustainable development, starting with the first conceptual ideas expressed in the mid-20th century, up to contemporary interpretations of the concept. Special attention is given to international initiatives, particularly the Sustainable Development Goals defined by the UN in 2015, which serve as the strategic foundation for global efforts toward achieving economic, social, and environmental balance.*

*An analysis is conducted on the connection between the three main aspects of sustainable development: economic, social, and environmental. The authors emphasize the importance of achieving a balance between these aspects to ensure a stable and secure environment for future generations. In this context, various models of sustainable economic development are discussed, particularly the transition to a "green economy," which focuses on reducing the negative impact on the environment, increasing energy efficiency, and implementing innovative technologies in production.*

*The article analyzes the role of government strategies in implementing the principles of sustainable development, particularly through the example of Ukraine. Existing programs and initiatives that promote the integration of sustainable practices into the national economy are discussed in detail, and challenges and barriers that hinder this process are highlighted (such as insufficient funding, low levels of institutional support, and the lack of a systemic approach to integrating sustainable development into various sectors of life).*

*The need for the formation of responsible social and corporate models based on the principles of sustainability is justified. These models emphasize the importance of the social aspect in achieving sustainable development, which includes ensuring equal opportunities for all social groups, combating poverty, and improving the quality of education and healthcare.*

*The article concludes that a transformation of economic models is necessary, transitioning from the traditional model of a consumer economy to harmonious and sustainable development that focuses on the long-term perspective, meets the needs of the present generation without threatening the opportunities of future generations. It is argued that achieving this requires a meaningful combination of economic, social, and environmental components, as well as*

*enhancing international cooperation. The importance of individual and collective efforts at all levels is also emphasized in order to achieve the goals of sustainable development and ensure well-being for future generations.*

*Ключові слова: сталий розвиток, глобальні виклики, цілі сталого розвитку, бар'єри сталого розвитку, трансформація економічних моделей.*

*Key words: sustainable development, global challenges, sustainable development goals, barriers to sustainable development, economic model transformation.*

## **ПОСТАНОВКА ПРОБЛЕМИ У ЗАГАЛЬНОМУ ВИГЛЯДІ ТА ЇЇ ЗВ'ЯЗОК ІЗ ВАЖЛИВИМИ НАУКОВИМИ ЧИ ПРАКТИЧНИМИ ЗАВДАННЯМИ**

Сталий розвиток національної економіки є важливою метою для будь-якої країни в умовах глобалізації та сучасних викликів, таких як зміни клімату, обмеженість природних ресурсів, соціальна нерівність та інші. Це концепція, яка передбачає інтеграцію економічного, соціального та екологічного аспектів розвитку з метою забезпечення високої якості життя для теперішніх та майбутніх поколінь.

Проблема сталого розвитку національної економіки полягає в тому, що багато економічних систем світу досі орієнтовані на краткострокову вигоду, а не на довгострокову стабільність, що призводить до виснаження природних ресурсів, деградації екосистем та збільшення соціальної нерівності. Тому виникає необхідність переходу до моделі розвитку, яка б збалансовувала економічне зростання з екологічною та соціальною стабільністю.

## **АНАЛІЗ ОСТАННІХ ДОСЛІДЖЕНЬ І ПУБЛІКАЦІЙ**

Виникнення концепції сталого розвитку завдячує чисельним науковим дослідженням класичних економістів: Мальтус Т., Рікардо Д., Кейнс Дж., Мілль Дж., Хікс Дж., Пігу А., Медоуз Д., Рандерс Дж. [7], які під різними акцентами розглядали природні, суспільні та штучні обмеження зростання та розвитку економіки та людства в цілому. В результаті опрацювання ранніх робіт послідовниками інституціональності та збалансованості було визначено поняття "сталій розвиток", який розглядається стійкий розвиток економічної, соціальної та екологічної складової суспільства.

Сучасні наукові основи управління сталим розвитком формували як зарубіжні, так і українські вчені: В. Вернадський, О. Алімов, Г. Дейлі, В. Загорський, Г. Брундланд, Д. Зеркалов, В. Гросул, Б. Данилишин, Д. Медоуз, С. Лазаріні, В. Сахаєв, М. Кітінг, М. Сторпер та ін. [2; 4; 9; 10; 11; 15; 19].

Суттєвий внесок в формування концепції "сталого розвитку" внесли дослідження в межах Римського клубу заснованого А. Печчеї у 1968 році. Перші напрацювання з питань зв'язку природних та економічних чинників були представлені у Римському клубі американськими дослідниками Дж. Форестером та Д. Медоузом [19]. В цих доповідях уперше були введені такі специфічні обмеження соціально-економічного розвитку як граничне значення природних ресурсів та обмежені можливості екосистем до нейтралізації негативних наслідків економічної діяльності.

Концепція сталого розвитку актуалізує питання взаємодії природи та людини. Автори підкреслюють, що сталий розвиток передбачає гармонійний прогрес, котрий забезпечує економічне зростання та вирішення соціальних і екологічних проблем [4]; задовольняє потреби сьогодення, не загрожуючи можливостям майбутніх поколінь, при цьому використанні ресурсів, інвестиції, технічний прогрес і інституційні зміни відповідають потребам як сьогодення, так і майбутнього [2]; відображає процеси збалансованого соціально-економічного та екологічного зростання, з метою задоволення потреб сучасних поколінь без шкоди для майбутніх [15]; економічне зростання і діяльність суспільства відбуваються з можливістю відновлення екосистем, поглинання забруднень і підтримки життєдіяльності як теперішніх, так і майбутніх поколінь [10].

Науковці обґрунтовують необхідність трансформація людського мислення від споживацької моделі до усвідомлення дбайливого співіснування з природою, яке передбачає економне використання ресурсів, збереження біологічного різноманіття та ощадливе ставлення до спадщини для майбутніх поколінь [9].

Проте, автори зазначають, що умовах країн з трансформаційною економікою та недосконалою системою інституційної надбудови особливої значущості набуває проблема оптимальної взаємовідносин природи (об'єкта), людини (суб'єкта) та феномена виробництва (праці) [3, с. 51]. Також підкреслюють, що в Україні концепція сталого розвитку (екологічний, економічний і соціальний аспекти) ще не набула значного поширення через фінансові труднощі суб'єктів господарювання та недостатню інформаційну підтримку [9].

Концепція сталого розвитку економіки визнана світовою спільнотою народів домінантною ідеологією розвитку людської цивілізації у XXI ст., стратегічним напрямом забезпечення матеріального, соціального і духовного прогресу суспільства [8].

## **ФОРМУЛЮВАННЯ ЦІЛЕЙ СТАТТІ (ПОСТАНОВКА ЗАВДАННЯ)**

Метою дослідження є аналіз особливостей формування сталого розвитку національної економіки в умовах глобальних викликів.

## **ВИКЛАД ОСНОВНОГО МАТЕРІАЛУ ДОСЛІДЖЕННЯ**

На теперішній час, основним засобом спільного розвитку світового суспільства обрано сталий розвиток як мету подолання бідності, забезпечення рівномірності та збереження планети. Але, потрібно зазначити, що із самого початку мали місце труднощі перекладу термінології.

**Таблиця 1. Формування та впровадження концепції сталого розвитку**

Період	Автор	Визначення
XIX-XX століття	Рікардо Д.	Економічне зростання: природа багатства через вільну конкуренцію, норму прибутку, працю
	Мальтус Т.	Зростання населення та забезпечення продовольством – стабільність країни
	Міллер Дж.	Аналіз факторів економічного зростання, міжнародної економіки, соціальна економіка, виробництво і розподіл, вплив уряду
XXI Ст.	Хікс Дж.	Теорія рівноваги та благоденства
	Пігу А.С.	Пов'язав соціальний та економічний добробут
	Медоуз Д., Рандерс Й., Беренс У.	Межі зростання економічного та демографічного та їх вплив на навколишнє середовище
1968	Джорджеску-Роген Н., Боулдинг К.	Пов'язують розвиток економіки з природними обмеженнями
1972	саміт ООН, Стокгольм	Встановлення важливості навколишнього середовища в глобальному масштабі
1980	Дейлі Г.	Теорія сталого розвитку
	ЮНЕП, створення ВСОП	Розвиток без руйнування, необхідність стійкого розвитку екосистем
1987	Комісія Брундтланд	Сталий розвиток як розвиток, який відповідає потребам сучасного покоління, не обмежуючи здатність задовольняти потреби сучасного покоління, потреб майбутніх поколінь
1991	ВСОП	«Гурбота про планету Земля — Стратегія стійкого життя»
1992	Доповідь «Порядок денний 21», конференція ООН	Зобов'язання і цілі Міжнародного співтовариства щодо досягнення кращого життя та цілей сталого розвитку для 21-го століття
2002	Всесвітня конференція з Сталого розвитку	Підтверджений зв'язок між захистом навколишнього середовища та економічним і соціальним розвитком
2010	ЄС Стратегія «Європа 2020», Стратегія Agenda 2030 «Європа 2020»	Координація соціальної та економічної політики на основі розумного, сталого та інклюзивного зростання. «Європа 2020» прагне досягти: розумного зростання через сприяння та вдосконалення знань, досліджень та інновацій як рушійної сили нашого майбутнього зростання; сталого розвитку через сприяння більш екологічної та конкурентоспроможної економіки з правильним ефективним використанням ресурсів. Без виключення зростання через сприяння економіці з високим рівнем зайнятості, яка досягне соціальних і територіальна згуртованість.
2015	Генеральна Асамблея ООН «Перетворення нашого світу: Порядок денний у сфері сталого розвитку до 2030 року»	Сприяє інтеграції всіх трьох вимірів сталого розвитку – соціального, екологічного та економічного – в усі секторальні політики, одночасно сприяючи взаємозв'язку та узгодженості політичних і законодавчих рамок, пов'язаних із Цілями сталого розвитку

Джерело: систематизовано за даними [6; 7; 8; 13; 14; 17; 18].

Сталий розвиток — sustainable development (англ.), *duveloppement durable* (франц.), *nachhaltige Entwicklung* (німец.) — було перекладено як гармонійний (узгоджений), рівномірний, збалансований, правильний. Кожна із означених дефініцій має окремі, іноді конкуруючі засоби досягнення.

Змістовне значення терміну "сталий розвиток" означає — постійне зростання. Але переклад з англійської мови надає терміну акцентуації — підтримуване формування або підтримуване будівництво, що більш співзвучне дефініції — вдосконалення, покращення або нове будівництво. У перекладі з німецької термін набуває значення — стабільне конструювання або модернізація. У перекладі з французької це — довготривалий, надійний та міцний розвиток.

Як бачимо, початкова, на наш погляд, не зовсім вдала транскрипція створила системну колізію для обрання неадекватних шляхів досягнення спільної мети. Доречі, можливості трактування перекладу в середовищі наукових розробок з охорони навколишнього середо-

вища дозволяють сприймати означений напрям як "межі зростання".

Еволюція визначення та розвиток підходів науковців представлено в табл. 1.

Вважаємо за доцільне докладніше розглянути документ Генеральної Асамблеї ООН "Перетворення нашого світу: Порядок денний у сфері сталого розвитку до 2030 року", призначення якого полягає у формуванні плану дій для людей, планети та процвітання, спрямування — зміцнення миру у всьому світі, а його реалізація здійснюється через партнерство всіх країн та зацікавлених сторін [13].

Означені цілі ("5 Ps") складають ядро "Перетворення нашого світу: Порядок денний у сфері сталого розвитку до 2030 року". В більш детальному вигляді у документі встановлюється 17 цілей сталого розвитку та визначається 169 завдань. Мета полягає в тому, щоб до 2030 року викоринити бідність і досягти сталого розвитку в глобальному масштабі, за умови найширшого залучення усіх учасників процесу. Прийняття цього документу світова спільнота визначила цілі на наступні 15 років, до числа найбільш вагомих з них входять: дотримання людської гідності, формування регіональної і глобальної стабільності, дотриманні умов "здоров'я" нашої планети, формуванні справедливих і стабільних країн і процвітаючої економіки. Вказа-

них цілей згідно з графіком впровадження світ мав досягти до 2030 року. В свою чергу, на їх основі було сформовано зобов'язання для урядів всіх країн, розвинених і тих, що розвиваються, враховуючи різний рівень розвитку, національну політику та нагальні і першочергові потреби [13].

В Україні, на державному рівні, визначено завдання щодо досягнення "Цілей сталого розвитку на період до 2030 року" та означено індикатори їх досягнення [5].

Враховуючи вищезазначене вважаємо за необхідне звернути увагу на рекомендації та принципи Організації економічного співробітництва та розвитку (ОЄСР) як курс урядів на сприяння довгостроковому зростанню та стабілізації національних суспільств через інструменти нагляду та розробку послідовних регуляторних політик (табл. 2).

Європейським співтовариством в липні 2013 р. було прийнято "Принципи високого рівня ОЄСР та G20 щодо довгострокового фінансування інвестицій для інституціональних інвесторів". В якості останніх визначено

**Таблиця 2. Політики стабілізації, забезпечення зростання та стабільності**

Програма розвитку	Засоби досягнення та завдання
Забезпечення продовольчої безпеки	Якісне харчування, стійке виробництво, зростання продуктивності праці в АПК, увага до продуктивності дрібних фермерських господарств, гендерна рівність як запорука зростання потенціалу продуктивності, створення робочих місць особливо у сільській місцевості, підвищення прозорості, ефективність ринків розглядається як зменшення втрат продовольства та недопущення забруднення, а також поліпшення харчування усіх верств населення. Демонструвати лідерство та скоординований, інтегрований та довгостроковий підхід до взаємодії у вказаних напрямках
Забезпечення продовольством в умовах швидкої урбанізації	Огляд ключових напрямків зростання економіки та створення робочих місць у сфері продовольчої безпеки та харчування (особлива увага до країн низьких статків)
Господарський порядок	Розповсюдження кращих практик у сфері продуктової безпеки та харчування Моніторинг виконання обов'язків: - формування продовольчих резервів та доступу до гуманітарних поставок; - відповідальні інвестиції у сільське господарство; - управління ризиками у сільському господарстві; - забезпечення харчуванням дітей до 1000-ї доби життя
Глобальне партнерство щодо розширення доступу до фінансових послуг	Угода по фінансуванню малих та середніх підприємств (SME Finance Compact) Програма взаємної освіти (G20 Peer Learning Program)
Інфраструктура - головне джерело економічного росту	Розвиток приватно-державного партнерства
Подолання недостатності навичок працевлаштування	Забезпечення набуття базових навичок та кваліфікації Обмін кращими практиками Інноваційні підходи до освіти на базі державної політики працевлаштування та участі приватного сектору
Мобілізація внутрішніх ресурсів	Боротьба з позазаконними фінансовими потоками та корупцією Викорінення бідності, інвестиції у соціальну інфраструктуру Чітка макроекономічна політика, посилення податкових служб (Global Forum on Transparency and Exchange of Information for Tax Purposes), двосторонні програми Податкові інспектори без кордонів (Tax Inspectors Without Borders) – протидія розмивання бази оподаткування та переміщення прибутку

Джерело: укладено за [20].

пенсійні фонди, страхові компанії та суверенні фонди. З метою нормалізації світової економіки та подолання негативних процесів у фінансовому секторі визнано за необхідне активувати у всіх сферах Принципи корпоративного управління ОЄСР, Основні принципи ОЄСР по управлінню державно-приватним партнерством, дотримуватись Декларації ОЄСР щодо "зеленого" зростання та інших [20].

Систематизація та узагальнення вимог та завдань, що викладені у означених документах, дозволили сконцентрувати перелік вимог до корпоративного сектору в ракурсі виконання Програми розвитку G20 [1; 20]. Підтверджений курс на відмову від ліберального ставлення до фінансових інститутів на користь державних регуляторних важелів підтримки зростання.

Проте, численні фактори впливають на кожен із трьох вимірів стало-го розвитку [16]:

— екологічний (навколишнє середовище): стан розвитку сільського господарства, екологічна додана вартість у сільському господарстві; загальне виробництво енергії, загальне первинне енергопостачання, загальна потреба первинної енергії, частка відновлюваної енергії, вирощування риби на внутрішньому ринку, викиди CO<sub>2</sub> від спалювання палива, кількість широкосмугових підключень на 100 000 жителів тощо;

— економічний: торговельний баланс (експорт-імпорт товарів та послуг), валовий і чистий національний дохід, валовий національний дохід на душу населення, валовий внутрішній продукт, ВВП на душу населення, зростання ВВП, рівень безробіття, рівень самозайнятості, виробництво сирої нафти, стан фінансового сектору, дохід домогосподарства, фактична додана вартість в промисловості, сільському господарстві, у будівництві, в послугах тощо;

— соціальний: Кількість населення, Зростання населення, Кількість вчителів у спеціальній освіті, Кількість вчителів на 1 км<sup>2</sup>, Кількість лікарень на 1 км<sup>2</sup>, Кількість точок доступу до дороги для інвалідів, Кількість послуг, що пропонуються людям з обмеженими можливостями тощо.

Таким чином, забезпечення розвитку повинно не тільки задовольняти потреби поточної ситуації суспільства, а і створювати фундамент і можливості для майбутніх поколінь в якісному житті та зростанні.

Узагальнюючи провідні принципи Глобального договору, принципи ОЄСР, принципи розвитку G-20 європейське суспільство перейшло до формату "нової економіки розвитку", складовими якої визначено: відповідальність ведення бізнесу, відповідальність за вплив на

стабільність навколишнього середовища, соціальна стабільність та забезпечення гідного життя, підтримка розвитку місцевих спільнот, відповідальність та соціальна орієнтованість власників та розпорядників у сфері економічної діяльності, а також впровадження корпоративної соціальної відповідальності як інструменту впорядкування корпоративного сектору на стабільність та розвитку суспільства через запровадження приватно-державного партнерства.

В поточних умовах військового стану в країні елементи стабільності в державному управлінні проявляються в збереженні застосування цільового показника інфляції, стабілізації відсоткової ставки скоригованої на темпи поточної інфляції. Державне управління використовує інструмент збільшення податків, що як сподіваються, допоможе стримати великий дефіцит бюджету. Процес мобілізації внутрішніх ресурсів сконцентровано на стимулюванні отримання додаткових доходів усередині країни та реалізації програми реформ, наприклад, додаткової приватизації об'єктів, що знаходяться в державному управлінні та власності. Мобілізація та еміграція зробили пошук робочої сили головною проблемою для бізнесу.

За обережним (інерційним) прогнозом на 2025 рік зростання реального ВВП України закладено на рівні 2,7%. Видатки держбюджету на 2025 рік складають близько 3,9 трлн грн або 43,8% від ВВП. Більше половини витрат припадає на сферу безпеки та оборони країни — 53% усіх видатків та 24,5% ВВП. Видатки на соціальні потреби (із урахуванням пенсій) закладаються на рівні 431,5 млрд грн, що на 33 млрд грн менше, ніж у 2024 році. Соціальні стандарти збережено на рівні 2024 року (мінімальна заробітна плата в сумі 8000 грн, а прожитковий мінімум — 2920 грн) [12].

Покращення ситуації з безпекою може значно підвищити зростання вітчизняної економіки та країни в цілому, оскільки більш високими темпами будуть реалізуватися заходи щодо реконструкції та відновлення, можуть повернутися більше мігрантів та буде прискорюватися реалізація програми структурних реформ, що стимулювати приватні інвестиції та продуктивність.

Таким чином, сталий розвиток є необхідною умовою для забезпечення довгострокового економічного зростання та стабільності. Для його досягнення важливою є інтеграція різних аспектів розвитку на національному та глобальному рівнях.

## ВИСНОВКИ

Сталий розвиток національної економіки є стратегічно важливим завданням для держав, оскільки передбачає інтеграцію економічних, соціальних та екологічних аспектів у політику розвитку. Це важливо для забезпечення стабільності та збереження природних ресурсів, а також для вирішення глобальних проблем, таких як зміна клімату та соціальна нерівність.

Концепція сталого розвитку виникла під впливом робіт класичних економістів та вчених Римського клубу, які вперше звернули увагу на обмеженість природних ресурсів і необхідність збереження екосистем. Сучасні дослідження підкреслюють важливість поєднання економічного зростання з екологічною та соціальною стабільністю для забезпечення довгострокового благополуччя. Особлива увага приділяється необхідності балансування економічного зростання з соціальною та екологічною стабільністю для забезпечення високої якості життя як для теперішніх, так і для майбутніх поколінь.

Сталий розвиток визначено як ключову стратегію для досягнення глобального прогресу в рамках 2030 року. Важливим є інтегрування сталого розвитку в національні політики через конкретні індикатори та зобов'язання, що забезпечують соціальну, економічну та екологічну стабільність.

В Україні концепція сталого розвитку стикається з рядом труднощів, зокрема через недостатню інституційну підтримку та фінансові проблеми. Однак важливо звернути увагу на міжнародні ініціативи та принципи, такі як програма ОЕСР, які сприяють довгостроковому зростанню та стабільності національних економік.

Формування стабільного розвитку потребує врахування множини факторів, таких як торгівельний баланс, інфраструктурні проекти, екологічні ініціативи, соціальні аспекти, а також управління природними ресурсами. Тому стратегія сталого розвитку повинна включати системний підхід, що поєднує економічні, соціальні та екологічні компоненти.

Подальші дослідження повинні зосередитися на розробці ефективних механізмів реалізації сталого розвитку, особливо в умовах трансформаційних економік, до яких належить й Україна. Важливо враховувати міжнародні норми та стандарти, а також забезпечувати інституційну підтримку для досягнення поставлених цілей.

## Література:

1. Березянюк Т. В. Євроінтеграційні виклики адаптації підприємств оліє-жирової галузі: монографія. Київ: Вид-во "Кондор", 2014. 432 с.
2. Брундланд Г. Наше спільне майбутнє: Міжнародна комісія з навколишнього середовища і розвитку. Оксфорд: Оксфорд Юніверсіті Пресс, 1987. 125 с.
3. Бурлуцька С. В. Пружні стратегії забезпечення сталого розвитку національної економіки: теорія та практика [монограф.] / наук. ред. Н. Ю. Рекова; Слов'янськ: ДВНЗ "Донбаський державний педагогічний університет", 2016. 320 с.
4. Дейлі Г. Поза зростанням. Економічна теорія сталого розвитку: переклад з англійської. Київ: Інтелфера, 2002. 234 с.
5. Деякі питання забезпечення досягнення Цілей сталого розвитку в Україні. Розпорядження Кабінету Міністрів України від 29.11.2024. № 1190-р. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/1190-2024-%D1%80#Text>
6. Екологічна безпека та економіка: монографія / М. І. Сокур та ін. Кременчук: ПП Щербатих О. В., 2020. 240 с.
7. Економічна теорія: Політекономія: підручник / за ред. В. Д. Базилевича. Київ: Знання, 2014. 708 с. ISBN 978-966-346-878-5
8. Конвенции и соглашения. ООН. Офіційний вебсайт. URL: [http://www.un.org/ru/documents/decl\\_conv/conventions/agenda21.shtml](http://www.un.org/ru/documents/decl_conv/conventions/agenda21.shtml)
9. Лелеченко А. П. Світовий досвід формування регіональної політики сталого розвитку: монографія. Київ: МАУП, 2020. 120 с.
10. Мацелюх Н. П., Корж М. А. Сталий економічний розвиток України: концептуальні основи, механізми забезпечення та драйвери розвитку. Ефективна економіка. 2021. № 4. URL: [http://www.economy.nayka.com.ua/pdf/4\\_2021/7.pdf](http://www.economy.nayka.com.ua/pdf/4_2021/7.pdf)
11. Миколайчук М., Куспляк Г., Куспляк І. Сталий розвиток та інструменти стимулювання досягнення його цілей на місцевому рівні. Теоретичні та прикладні питання державотворення. 2022. № 27. С. 116—127. DOI: <https://doi.org/10.35432/tisb272022276521>
12. Палійчук Т., Мироненко О. Огляд бюджету 2025. Аналітична записка. Київ: Центр економічної стратегії. 2024. 50 с. URL: <https://ces.org.ua/wp-content/uploads/2024/12/budget-2025.pdf>
13. Перетворення нашого світу: Порядок денний у сфері сталого розвитку до 2030 року. Резолюція, прийнята Генеральною Асамблеєю 25 вересня 2015 року. URL: <https://www.undp.org/uk/ukraine/publications/peretvorennya-nashoho-svitu-poryadok-dennyu-u-sferi-staloho-rozvytku-do-2030-roku>
14. Програма дій "Порядок денний на XXI століття": Ухвалена конференцією ООН з навколишнього середо-

вища і розвитку в Ріо-де-Жанейро (Саміт "Планета Земля", 1992 р.): Пер. з англ. 2-ге вид. Київ: Інтелсфера, 2000. 360 с.

15. Харазішвілі Ю. М. Системна безпека сталого розвитку: інструментарій оцінки, резерви та стратегічні сценарії реалізації: монографія. Київ: Інститут економіки промисловості НАН України, 2019. 304 с.

16. Экономические перспективы ОЭСР. 2024. Выпуск 2: Украина. URL: [https://www.oecd.org/en/publications/oecd-economic-outlook-volume-2024-issue-2\\_839ef1cf-en/ukraine\\_f33c279e-en.html](https://www.oecd.org/en/publications/oecd-economic-outlook-volume-2024-issue-2_839ef1cf-en/ukraine_f33c279e-en.html)

17. Butlin J. Our common future. By World commission on environment and development. Journal of International Development. 1989. № 2. Т. 1, pp. 284—287. doi:10.1002/jid.3380010208. ISSN 1099-1328.

18. Filatova H., Vasylieva T., Vynnychenko N., Ballova M., Gedeon M. Accounting support for sustainability reporting: theoretical foundations and bibliometric analysis. Accounting and Financial Control 2022. № 4 (1), P. 1—13. doi:10.21511/afc.04(1).2023.01

19. Meadows H., Meadows L., Randers J., Behrens III W. The Limits to Growth New. York: Universe Books. 1972. 211 p. URL: <https://www.clubofrome.org/publication/the-limits-to-growth/>

20. OECD. Офіційний сайт. URL: <https://www.oecd.org/>

#### References:

1. Berezianko, T.V. (2014), Yevrointehratsijni vyklyky adaptatsii pidpriemstv oliie-zhyrovoi haluzi [European integration challenges of adaptation of enterprises of the oil and fat industry], Kondor, Kyiv, Ukraine.

2. Brundland, H. (1987), Nashe spil'ne majbutnie: Mizhnarodna komisiia z navkolyshn'oho seredovyscha i rozvytku [Our Common Future: International Commission on Environment and Development], Oxford University Press, Oxford, UK.

3. Burluts'ka, S.V. (2016), Pruzhni stratehii zabezpechennia staloho rozvytku natsional'noi ekonomiky: teoriia ta praktyka [Resilient Strategies for Sustainable National Economy: Theory and Practice], DVNZ "Donbas'kyj derzhavnyj pedahohichnyj universytet, Slov'ians'k, Ukraine.

4. Dejl, G. (2002), Poza zrostanniam. Ekonomichna teoriia staloho rozvytku [Beyond Growth. Economic Theory of Sustainable Development], Intels-fera, Kyiv, Ukraine.

5. Cabinet of Ministers of Ukraine (2024), Resolution "Some Issues of Ensuring the Achievement of the Sustainable Development Goals in Ukraine", available at: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/1190-2024-%D1%80#Text> (Accessed 25 March 2025).

6. Sokur, M.I. (2020), Ekolohichna безпека ta ekonomika [Environmental Security and Economics], PP Scherbatykh O.V., Kremenchuk, Ukraine.

7. Bazylevich, V.D. (2014), Ekonomichna teoriia: Politekonomiia [Economic Theory: Political Economy], Znannia, Kyiv, Ukraine.

8. UN (2025), "Conventions and Agreements", available at: [http://www.un.org/ru/documents/decl\\_conv/conventions/agenda21.shtml](http://www.un.org/ru/documents/decl_conv/conventions/agenda21.shtml) (Accessed 25 March 2025).

9. Lelechenko, A.P. (2020), Svitovyj dosvid formuvannia rehional'noi polityky staloho rozvytku [World Experience in Forming Regional Sustainable Development Policy], MAUP, Kyiv, Ukraine.

10. Matseliukh, N. and Korzh, M. (2021), "Sustainable economic development of Ukraine: conceptual fundamentals, security mechanisms and development drivers", Efektivna ekonomika, vol. 4, available at: [http://www.economy.nayka.com.ua/pdf/4\\_2021/7.pdf](http://www.economy.nayka.com.ua/pdf/4_2021/7.pdf) (Accessed 25 March 2025).

11. Mykolajchuk, M. Kuspliak, H. and Kuspliak, I. (2022), "Sustainable development and tools for stimulating the achievement of its goals at the local level", Teoretychni ta prykladni pytannia derzhavotvorennia, vol. 27, pp. 116—127. DOI: <https://doi.org/10.35432/tisb272022276521>

12. Palijchuk, T. and Myronenko O. (2024), Ohliad biudzhetu 2025. Analitychna zapyska [Budget Review 2025. Analytical Note], Tsentri ekonomichnoi stratehii, Kyiv, Ukraine, available at: <https://ces.org.ua/wp-content/uploads/2024/12/budget-2025.pdf> (Accessed 25 March 2025).

13. UN (2015), "Transforming Our World: The 2030 Agenda for Sustainable Development", available at: <https://www.undp.org/uk/ukraine/publications/peretvorennia-nashoho-svitu-poryadok-dennyj-u-sferi-staloho-rozvytku-do-2030-roku> (Accessed 25 March 2025).

14. UN (2000), Prohrama dij "Poriadok dennij na XXI stolittia": Ukhvalena konferentsiieiu OON z navkolyshn'oho seredovyscha i rozvytku v Rio-de-Zhanejro (Samit "Planeta Zemlia", 1992 r.) [Agenda for Action for the 21st Century: Adopted by the UN Conference on Environment and Development in Rio de Janeiro (Earth Summit, 1992)], Intelsfera, Kyiv, Ukraine.

15. Kharazishvili, Yu.M. (2019), Systemna безпека staloho rozvytku: instrumentarij otsinky, rezervy ta stratehichni stsenarii realizatsii [System security of sustainable development: assessment tools, reserves and strategic implementation scenarios], IIE of NAS of Ukraine, Kyiv, Ukraine.

16. OECD (2024), "OECD Economic Prospects 2024. Issue 2: Ukraine", available at: [https://www.oecd.org/en/publications/oecd-economic-outlook-volume-2024-issue-2\\_839ef1cf-en/ukraine\\_f33c279e-en.html](https://www.oecd.org/en/publications/oecd-economic-outlook-volume-2024-issue-2_839ef1cf-en/ukraine_f33c279e-en.html) (Accessed 25 March 2025).

17. Butlin, J. (1989), "Our common future. By World commission on environment and development", Journal of International Development, vol. 2, no. 1, pp. 284—287. doi:10.1002/jid.3380010208. ISSN 1099-1328.

18. Filatova, N. Vasylieva, T. Vynnychenko, N. Ballova, M. and Gedeon, M. (2022), "Accounting support for sustainability reporting: theoretical foundations and bibliometric analysis", Accounting and Financial Control, vol. 4 (1), pp. 1—13. doi:10.21511/afc.04(1).2023.01

19. Meadows, H., Meadows, L., Randers, J. and Behrens, III W. (1972), The Limits to Growth, Universe Books, New York, USA, available at: <https://www.clubofrome.org/publication/the-limits-to-growth/> (Accessed 25 March 2025).

20. OECD (2025), available at: <https://www.oecd.org/> (Accessed 25 March 2025).

*Стаття надійшла до редакції 05.04.2025 р.*